

Quan les eleccions amenacen la democràcia

Un oient de la BBC contava amb brofeueria que, l'altre dia, va anar a un registre electoral afganès i, sense mostrar cap tipus d'identificació, li van donar una targeta de vot. De seguida va anar a un altre registre i li'n van atorgar una altra, sense preguntar-li res. Segons un article aparegut a la premsa local, hi ha gent que ven les targetes –no la targeta– de vot als partits polítics, per 150 dòlars cadascuna. M'adrece a un d'aquests registres i, abans d'acostar-m'hi, un home m'aparta a cops de colze i em pregunta si és allà on regalen menjar. Després de fer-li unes preguntes, m'adone que es pensa que allò és una mena de cupó amb el qual aconseguirà blat gratis. “Per votar?”, pregunta, visiblement irritat. “De què em serveix? Què són unes eleccions?”

A l'edifici del cantó, un grup d'advocats i de jutges locals escolta atentament les indicacions dels “experts” internacionals, que han convocat precipitadament una reunió a la seu del Ministeri de Justícia, per tal de recordar-los que, abans de les eleccions presidencials de l'octubre, hauran de dur a terme totes les tasques següents: traduir de l'anglès al dari i al paixto, editar i revisar si compleixen la llei islàmica i lleis afganeses i assessorar el president Hamid Karzai perquè aprobe més de vint noves disposicions legals.

Aquests experts, seriosament interessats a ajudar, són els primers que admeten que les pressions polítiques els han constret a acceptar aquella data límit, tot aprovant legislació menor, com ara el codi de comerç, les lleis d'associació professional de l'advocacia i les normes sobre organització judicial. Esbalaït, un dels jutges mormola: “Abans de res, ens podríeu facilitar, almenys, una còpia traduïda d'aquestes lleis?”

A l'altra banda del carrer, la Comissió Independent per a la Reforma planifica el funcionament del futur Parlament, les eleccions al qual s'han postposat fins a la propera primavera. La seua tasca consisteix, entre altres coses, a contractar, ensenyar i configurar la plantilla permanent de treballadors del futur Parlament. Tot això, malgrat l'absència de legislació electoral,

que haurà de detallar el tipus de circumscripció electoral.

Caldria obrir un termini d'audiència pública per tal que la tria del tipus de circumscripció electoral no es convertesca en una falsificació de tot el procés, però això seria anar molt de pressa. Els pocs mesos que hem guanyat amb el retard de les eleccions no serviran de res: comptar els vots per regions al llarg de l'hivern és impossible, perquè la major part del país esdevé inaccessible. Per tant, amb el retard, l'únic que han aconseguit és augmentar les suspicàcies contra els poders presidencials mancats de control extern.

Un carrer més enllà, hi ha un nou partit polític que registra possibles votants. Un dels membres es pregunta: “És que no va contra la Constitució, això d'obligar els potencials candidats a sotmetre's a una identificació fotogràfica en presentar-se a una llista per mitjà de la qual s'inscriu un nou partit polític?” (La Constitució estableix que les eleccions seran secretes. L'obligació de fotografiar-se per a tots els candidats presidencials ha esdevingut una qüestió legal molt discutida, fins al punt que el Govern afganès ha decidit revisar tota la llei electoral.) Malauradament, no puc al·legar-hi cap tipus de precedent legal, perquè no n'hi ha. I, el que ofèn encara més els principis legals, ni tan sols puc encetar una discussió pública sobre aquest fet, perquè la Constitució és tan nova que ningú no ha tingut temps ni de començar a debatre'n les disposicions més importants.

Si deixem de banda, per tant, els inexistents precedents legals, podem dir que tant la llei de partits polítics com la nova Constitució estableixen determinades prohibicions als partits polítics. Per exemple, no poden mantenir “cap tipus de lligam amb una organització militar” ni “rebre finançament de fonts estrangeres”. Però l'Oficina de Registre de Partits Polítics no ha rebut encara indicacions, ni criteris objectius i definits, per avaluar què significa exactament tenir lligams militars o rebre finançament estranger. Només falten uns mesos per a les eleccions, i encara ningú no sap si un partit viola la Constitució.

Arreu de l'Afganistan, en comptes de començar a covar els principis democràtics, aquests valors s'ignoren o es passen per alt. Per això, mentre que bona part del debat sobre l'ajornament de les eleccions s'ha centrat en qüestions de seguretat, hi ha raons més imperioses per anar a poc a poc: la manca de lleis de requisits previs, una població totalment **desinformada** sobre la natura i les responsabilitats que genera una democràcia, l'absència d'educació cívica, les tècniques de registre i de control inadequades, una manca total de coneixement dels processos democràtics, i el fet que el Govern no està preparat per a aquestes eleccions. La major part dels afganesos no saben què és, això de la democràcia.

Les eleccions són un procés que atorga credibilitat i legitimitat a un govern. És poc realista pensar que Afganistan serà capaç de construir els pilars democràtics bàsics en uns pocs mesos, mentre que la major part de democràcies modernes han hagut de fer-ho al llarg de moltes dècades. Si bé és cert que no hem d'esperar que les condicions siguin perfectes, per convocar unes eleccions, també ho és que s'haurien de retardar fins que el país desenvolupi una mínima competència per afrontar-les. La comunitat internacional hauria d'ofrir més ajuda per a aquestes finalitats, al llarg dels propers anys. Hi ha molts pocs recursos humans en l'empresa de construcció nacional i de desenvolupament democràtic de l'Afganistan, però la gent té moltes ganes de treballar.

Imposar dates límit poc realistes als afganesos, sobretot si això pot semblar que afavoreix un dels candidats, posa en perill el desenvolupament democràtic que promou una bona ciutadania en una societat organitzada. Les eleccions s'haurien de retardar fins que la gent pugui votar mínimament assabentada de com funcionen les lleis, els processos i els principis que els impel·leixen a votar.

Ansar Rahel és advocat afganès
© The New York Times – EL TEMPS
Traducció: Maïte Insa